

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 22 grudnia 2022 r. *

[Tekst sprostowania postanowienia z dnia 2 marca 2023 r.]

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Artykuł 267 TFUE – Niezbędność dokonania wykładni prawa Unii dla wydania wyroku przez sąd odsyłający – Brak – Oczywiście niedopuszczalność

W sprawach połączonych od C-491/20 do C-496/20, C-506/20, C-509/20 i C-511/20

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Polska) postanowieniami z dnia 15 lipca 2020 r., które wpłynęły do Trybunału w dniach: 24 września 2020 r. (C-491/20), 25 września 2020 r. (C-492/20), 28 września 2020 r. (C-493/20), 2 października 2020 r. (C-494/20 i C-495/20), 6 października 2020 r. (C-496/20), 9 października 2020 r. (C-506/20), 22 września 2020 r. (C-509/20) i 13 października 2020 r. (C-511/20), w postępowaniach:

W.Ż.

przeciwko

A.S.,

Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-491/20),

oraz

W.Ż.

przeciwko

K.Z.,

Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu,

* Język postępowania: polski.

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-492/20),

oraz

P.J.

przeciwko

A.T.,

R.W.,

Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-493/20),

oraz

K.M.

przeciwko

T.P.,

Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-494/20),

oraz

T.M.

przeciwko

T.D.,

M.D.,

P.K.,

J.L.,

M.L.,

O.N.,

G.Z.,

A.S.,

Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

[Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] **Prokuratora Generalnego (C-495/20),**

oraz

M.F.

przeciwko

T.P.,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-496/20),

oraz

T.B.

przeciwko

T.D.,

M.D.,

P.K.,

J.L.,

M.L.,

O.N.,

G.Z.,

A.S.,

Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-506/20),

oraz

M.F.

przeciwko

J.M.,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego,

Rzecznika Praw Obywatelskich (C-509/20),

oraz

B.S.

przeciwko

T.D.,

M.D.,

P.K.,

J.L.,

M.L.,

O.N.,

Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu,

przy udziale:

Prokuratora Generalnego (C-511/20),

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Prechal (sprawozdawczyni), prezes izby, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl i J. Passer, sędziowie,

rzecznik generalny: A. M. Collins,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu W.Ż. – S. Gregorczyk-Abram, M. Pietrzak i M. Wawrykiewicz, adwokaci,
- A.S. osobiście,
- K.Z. osobiście,
- w imieniu P.J. – S. Gregorczyk-Abram i M. Wawrykiewicz, adwokaci,
- A.T. osobiście,
- w imieniu K.M. – M. Jabłoński, adwokat,
- T.P. osobiście,
- w imieniu T.M., T.B. i B.S. – M. Gajdus, adwokat,
- w imieniu M.F. – W. Popiołek, radca prawny,
- P.K. osobiście,
- w imieniu Sądu Najwyższego – M. Manowska,
- w imieniu Prokuratora Generalnego – R. Hernand i M. Pasionek,
- w imieniu Rzecznika Praw Obywatelskich – M. Taborowski i M. Wróblewski,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – K. Herrmann i P. J. O. Van Nuffel, w charakterze pełnomocników,

postanowiwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem, zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 2, art. 4 ust. 2 i 3, art. 6 ust. 3 i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 267 TFUE oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą praw podstawowych” lub „KPP”).

- 2 Wnioski te zostały przedstawione w ramach powództw wytoczonych przez W.Ż. (C-491/20 i C-492/20), P.J. (C-493/20), K.M. (C-494/20), T.M. (C-495/20), M.F. (C-496/20 i C-509/20), T.B. (C-506/20) i B.S. (C-511/20) przeciwko A.S. (C-491/20), przeciwko K.Z. (C-492/20), przeciwko A.T. i R.W. (C-493/20), przeciwko T.P. (C-494/20 i C-496/20), przeciwko T.D., M.D., P.K., J.L., M.L. i O.N. (C-495/20, C-506/20 i C-511/20), przeciwko G.Z. i A.S. (C-495/20 i C-506/20), przeciwko J.M. (C-509/20) oraz przeciwko Sądowi Najwyższemu (C-491/20 i C-493/20) i przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Najwyższemu (C-492/20, C-494/20, C-495/20, C-506/20 i C-511/20) o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między poszczególnymi osobami pełniącymi urząd sędziego Sądu Najwyższego z jednej strony a tym sądem z drugiej strony.

Krajowe ramy prawne

Konstytucja

- 3 Artykuł 144 ust. 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (zwanej dalej „Konstytucją”) ma następujące brzmienie:

„2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy:

[...]

17) powoływania sędziów,

[...]”.

- 4 Na podstawie art. 179 Konstytucji sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej (zwanego dalej „Prezydentem RP”), na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (Polska) (zwanej dalej „KRS”), na czas nieoznaczony.

Kodeks postępowania cywilnego

- 5 Artykuł 189 Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej „k.p.c.”) stanowi:

„Powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny”.

Ustawa o Sądzie Najwyższym

- 6 Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r. poz. 5) weszła w życie w dniu 3 kwietnia 2018 r. Na jej mocy utworzono w Sądzie Najwyższym dwie nowe izby, a mianowicie Izbę Dyscyplinarną, o której mowa w art. 3 pkt 5 tej ustawy, oraz Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

7 Zgodnie z art. 27 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym:

„Do właściwości Izby Dyscyplinarnej należą sprawy:

1) dyscyplinarne:

a) sędziów Sądu Najwyższego,

b) rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi na podstawie ustaw:

[...]

– [...] Prawo o ustroju sądów powszechnych,

[...]

[...]

2) z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego;

[...]”.

8 Artykuł 73 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi:

„Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego są:

1) w pierwszej instancji – Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika Sądu Najwyższego;

2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie 3 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 2 ławników Sądu Najwyższego”.

9 Ustawa o Sądzie Najwyższym została poddana wielokrotnym nowelizacjom, między innymi w drodze ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190).

10 Artykuł 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r., stanowi:

„Do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. [...]”.

- 11 Artykuł 29 §§ 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r., stanowi:

„§ 2. W ramach działalności Sądu Najwyższego lub jego organów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 3. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”.

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych

- 12 Artykuł 110 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ze zmianami (Dz.U. z 2018 r. poz. 23, zwana dalej „p.u.s.p.”) stanowi:

„§ 1. W sprawach dyscyplinarnych sędziów orzekają:

1) w pierwszej instancji:

a) sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych w składzie trzech sędziów,

[...]

§ 3. Od rozpoznania spraw wymienionych w § 1 pkt 1 lit. a jest wyłączony sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem dyscyplinarnym. Sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania sprawy wyznacza Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

[...]”.

Ustawa o KRS

- 13 Działalność KRS reguluje ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2011 r. nr 126 poz. 714), ze zmianami wprowadzonymi między innymi ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) i ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1443), (zwana dalej „ustawą o KRS”).

- 14 Artykuł 37 ust. 1 ustawy o KRS stanowi:

„Jeżeli na stanowisko sędziowskie zgłosił się więcej niż jeden kandydat, Rada rozpatruje i ocenia wszystkie zgłoszone kandydatury łącznie. W takim przypadku Rada podejmuje uchwałę obejmującą rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w stosunku do wszystkich kandydatów”.

15 Zgodnie z art. 43 ust. 2 tej ustawy:

„Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, uchwała ta staje się prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcia o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołań, z zastrzeżeniem art. 44 ust. 1b”.

16 Artykuł 44 wspomnianej ustawy stanowił:

„1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały [KRS] z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. [...]

1a. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego odwołanie przysługuje do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W sprawach tych odwołanie do Sądu Najwyższego nie przysługuje. Odwołanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego nie może być oparte na zarzucie niewłaściwej oceny spełniania przez kandydatów kryteriów uwzględnianych przy podejmowaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

1b. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, staje się ona prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcie o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, a także w części obejmującej rozstrzygnięcie o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołań.

[...]

4. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uchylenie przez Naczelną Radę Administracyjną uchwały [KRS] o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego jest równoznaczne z przyjęciem zgłoszenia uczestnika postępowania, który wniósł odwołanie, kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym, co do którego w dniu wydania orzeczenia przez Naczelną Radę Administracyjną postępowanie przed [KRS] nie zostało zakończone, a w przypadku braku takiego postępowania, na kolejne wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym objęte obwieszczeniem”.

17 Artykuł 44 ust. 1a ustawy o KRS został dodany ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 17 stycznia 2018 r., natomiast ust. 1b i 4 zostały dodane do art. 44 ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 27 lipca 2018 r. Przed wprowadzeniem tych zmian odwołania, o których mowa we wspomnianym art. 44 ust. 1a, były wnoszone do Sądu Najwyższego zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o KRS.

18 Wyrokiem z dnia 25 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny (Polska) stwierdził niezgodność art. 44 ust. 1a ustawy o KRS z art. 184 Konstytucji zasadniczo ze względu na to, że właściwość przyznana Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w owym art. 44 ust. 1a nie jest uzasadniona rodzajem danych spraw, charakterystyką ustrojową tego sądu ani procedurą stosowaną przez wspomniany

sąd. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny wskazał również, że stwierdzenie niekonstytucyjności tego przepisu „skutkuje koniecznością zakończenia wszelkich postępowań sądowych toczonych na podstawie nieobowiązującego przepisu”.

- 19 Następnie art. 44 ustawy o KRS został zmieniony ustawą z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 914), która weszła w życie w dniu 23 maja 2019 r. Artykuł 44 ust. 1 ustawy o KRS ma obecnie, po zmianach, następujące brzmienie:

„Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały [KRS] z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego”.

- 20 Ponadto art. 3 wspomnianej ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. przewiduje, że „[p]ostępowania w sprawach odwołań od uchwał [KRS] w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu z mocy prawa”.

Spory w postępowaniach głównych

Sprawa C-509/20

- 21 Spór w postępowaniu głównym w sprawie C-509/20 był już przedmiotem odesłania prejudycjalnego, które doprowadziło do wydania wyroku z dnia 22 marca 2022 r., Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie) (C-508/19, EU:C:2022:201, zwanego dalej „wyrokiem Prokurator Generalny”).
- 22 M.F., która pełni urząd sędziego Sądu Rejonowego w P. (Polska), wniosła do Sądu Najwyższego na podstawie art. 189 k.p.c. pozew o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między J.M. a Sądem Najwyższym ze względu na nieprawidłowości, którymi miało być dotknięte powołanie J.M. do pełnienia urzędu sędziego Izby Dyscyplinarnej tego sądu (zwaney dalej „Izbą Dyscyplinarną”). Pozew ten został wniesiony przez M.F. po tym, jak J.M., działając w charakterze Prezesa Izby Dyscyplinarnej, wydał na podstawie art. 110 § 3 zmienionej p.u.s.p. postanowienie wyznaczające Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w X (Polska) jako sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej wytoczonej M.F. w związku z zarzucanymi jej przewlekłością prowadzonych przez nią postępowań oraz opóźnieniami w sporządzaniu uzasadnień orzeczeń.
- 23 Na poparcie pozwu M.F. podnosi, że nieskuteczność powołania J.M. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego wynika z tego, że wręczenie mu aktu powołania przez Prezydenta RP nastąpiło pomimo faktu, że uchwała KRS obejmująca wniosek o powołanie go do pełnienia urzędu na tym stanowisku została zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego na podstawie art. 44 ust. 1a ustawy o KRS przez jednego z uczestników postępowania konkursowego, który nie został objęty wnioskiem o powołanie na podstawie tej uchwały. Ponadto postępowanie konkursowe mające na celu obsadzenie tego stanowiska zostało przeprowadzone w następstwie obwieszczenia Prezydenta RP, które nie zostało opatrzone kontrasygnatą Prezesa Rady Ministrów wymaganą na mocy art. 144 Konstytucji.

- 24 M.F. wniosła również o wyłączenie od orzekania wszystkich osób powołanych na stanowiska sędziów Izby Dyscyplinarnej oraz o wyznaczenie jako właściwej do rozpoznania jej powództwa Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego (zwanej dalej „Izbą Pracy i Ubezpieczeń Społecznych”) w miejsce Izby Dyscyplinarnej, której zgodnie z art. 27 § 1 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym co do zasady przysługuje właściwość do jego rozpoznania. M.F. wniosła wreszcie o udzielenie zabezpieczenia przez zawieszenie wszczętego przeciwko niej postępowania dyscyplinarnego na czas trwania postępowania głównego.

Sprawy C-494/20 i C-496/20

- 25 Struktura sporów w postępowaniach głównych w sprawach C-494/20 i C-496/20 jest niemal identyczna z konfiguracją sporu w postępowaniu głównym w sprawie C-509/20.
- 26 W swoich powództwach, odpowiednio, K.M., sędzia Sądu Okręgowego w K. (Polska) z jednej strony i M.F. z drugiej strony domagają się bowiem ustalenia nieistnienia stosunku służbowego między T.P., następcą J.M. w pełnieniu funkcji Prezesa Izby Dyscyplinarnej, a Sądem Najwyższym ze względu na podnoszone nieprawidłowości w procesie powołania zainteresowanego, które są analogiczne do tych, o których mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia.
- 27 Ponadto również te powództwa w postępowaniach głównych stanowią następstwo wydania przez T.P. postanowień wyznaczających sądy dyscyplinarne właściwe do rozpoznania spraw dyscyplinarnych K.M. i M.F. wytoczonych im – w przypadku pierwszej z tych osób – ze względu na składane przez tę osobę w związku z toczącym się postępowaniem dyscyplinarnym upublicznione oświadczenia, w których podważała niezależność i legalność działania KRS oraz konstytucyjność i apolityczność Izby Dyscyplinarnej, a w przypadku drugiej z tych osób – ze względu na naruszenia przepisów prawa Unii, jakie miałyby wynikać z wydanych przez tę osobę orzeczeń sądowych.
- 28 Wreszcie w ramach wspomnianych powództw w postępowaniach głównych K.M. i M.F. wnieśli o udzielenie zabezpieczenia w sposób analogiczny do opisanego w pkt 24 niniejszego postanowienia. Ponadto K.M. wniósł o zakazanie, tytułem zabezpieczenia, pozwanemu w postępowaniu głównym realizacji uprawnień i obowiązków związanych ze statusem sędziego Sądu Najwyższego oraz nakazanie temu ostatniemu sądowi odsunięcie pozwanego od wszelkich czynności sędziowskich.

Sprawa C-493/20

- 29 W pozwie w postępowaniu głównym P.J., sędzia Sądu Rejonowego w O. (Polska), wnosi o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między A.T. i R.W. z jednej strony a Sądem Najwyższym z drugiej strony ze względu na podnoszone nieprawidłowości w procesie ich powołania do pełnienia urzędu sędziów Izby Dyscyplinarnej, które są analogiczne do tych, o jakich mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia.
- 30 Wniesienie tego powództwa jest następstwem uchwały, w której skład trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej, w którym zasiadali A.T. i R.W., potwierdził w ramach postępowania dyscyplinarnego prowadzonego wobec P.J. czasowe zawieszenie go w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie o 40% na czas trwania tego zawieszenia. Motywy przyjęcia

powyższej uchwały było to, że P.J. doprowadził do wydania bez podstawy prawnej postanowienia, w którym nakazano Szefowi Kancelarii Sejmu (Polska) przedstawienie wykazu obywateli i wykazu sędziów popierających kandydatów na członków nowej KRS.

- 31 W ramach powództwa w postępowaniu głównym P.J. złożył również wnioski o udzielenie zabezpieczenia analogiczne do tych, o których mowa w pkt 28 niniejszego postanowienia, w tym wniosek o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego, o którym mowa w poprzednim punkcie.

Sprawa C-492/20

- 32 W pozwie w postępowaniu głównym W.Ż., sędzia Sądu Okręgowego w K., wnosi o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między K.Z. a Sądem Najwyższym ze względu na nieprawidłowości analogiczne do tych, o których mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia, którymi miało być dotknięte powołanie pozwanego do pełnienia urzędu sędziego Izby Cywilnej Sądu Najwyższego (zwanej dalej „Izbą Cywilną”).
- 33 W pozwie tym W.Ż. wskazuje, że obecnie toczy się wobec niego postępowanie dyscyplinarne ze względu na to, że w udzielonym wywiadzie zakwestionował legalność powołania K.Z., oraz na to, że ustalenie nieistnienia stosunku służbowego tego ostatniego może stanowić dowód potwierdzający zasadność wyartykułowanych przez niego twierdzeń. Sąd odsyłający powołuje się również na okoliczność, że K.Z., jako pełniący obowiązki Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wydał zarządzenie uchylające zarządzenie jego poprzednika, którym ponownie powierzył Izbie Dyscyplinarnej obowiązek przechowania akt spraw dyscyplinarnych sędziów i podejmowania czynności administracyjnych w tych sprawach.
- 34 Wreszcie W.Ż. złożył wnioski o udzielenie zabezpieczenia analogiczne do tych, o których mowa w pkt 28 niniejszego postanowienia, a więc obejmujące w szczególności zawieszenie wszczętego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego. Wniósł on również o wspomniane w poprzednim punkcie przeprowadzenie dowodu dotyczącego udzielonego przez niego wywiadu.

Sprawa C-491/20

- 35 W pozwie w postępowaniu głównym ten sam sędzia W.Ż. wnosi o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między A.S. a Sądem Najwyższym ze względu na nieprawidłowości analogiczne do tych, o których mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia, którymi miało być dotknięte powołanie pozwanego do pełnienia urzędu sędziego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (zwanej dalej „Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”).
- 36 Wspomniany pozew został wniesiony po tym, jak A.S., orzekając w składzie jednoosobowym wspomnianej izby, wydał postanowienie odrzucające odwołanie, w którym W.Ż. zakwestionował decyzję o przeniesieniu go bez jego zgody, mimo że w chwili wydania wspomnianego postanowienia akta sprawy znajdowały się w Izbie Cywilnej, która miała orzec w przedmiocie wniosku o wyłączenie od orzekania wszystkich pozostałych sędziów zasiadających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, która co do zasady jest właściwa do rozpoznania rzeczonego odwołania.
- 37 W ramach powództwa w postępowaniu głównym W.Ż. złożył również wnioski o udzielenie zabezpieczenia analogiczne do tych, o których mowa w pkt 28 niniejszego postanowienia.

Sprawa C-495/20

- 38 [Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] W pozwie w postępowaniu głównym T.M., sędzia Sądu Rejonowego w B. (Polska), wnosi o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego między T.D., M.D., P.K., J.L., M.L., O.N., G.Z. i A.S. z jednej strony a Sądem Najwyższym z drugiej strony ze względu na nieprawidłowości analogiczne do tych, o których mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia, którymi miało być dotknięte powołanie pozwanych do pełnienia urzędu sędziego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.
- 39 Pozew ten został wniesiony po oddaleniu przez tę izbę wniosku o wyłączenie jej członków od orzekania, złożonego przez T.M. w postępowaniu odwoławczym od uchwał KRS dotyczących, po pierwsze, „umorzenia postępowania w przedmiocie wyłączenia członka KRS od udziału w rozpoznawaniu sprawy” i po drugie, „odwołania od podziału czynności”.
- 40 W ramach wspomnianego powództwa w postępowaniu głównym T.M. złożył wnioski o udzielenie zabezpieczenia analogiczne do tych, o których mowa w pkt 28 niniejszego postanowienia, zmierzające między innymi do zawieszenia postępowania przed Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w którym jest on stroną.

Sprawy C-506/20 i C-511/20

- 41 W pozwach w postępowaniu głównym w sprawach C-506/20 i C-511/20 T.B. i B.S., sędziowie Sądu Rejonowego w S. (Polska), wnoszą, odpowiednio, o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego wszystkich sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wymienionych w pkt 38 niniejszego postanowienia i o ustalenie takiego nieistnienia w przypadku sześciu z tych sędziów. Uzasadnienie przywołane przez powodów w postępowaniu głównym na poparcie tych pozwów jest oparte na nieprawidłowościach, analogicznych do tych, o których mowa w pkt 23 niniejszego postanowienia, którymi miało być dotknięte powołanie pozwanych do pełnienia urzędu sędziego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.
- 42 Jeśli chodzi o ich interes prawny, powodowie w postępowaniu głównym powołują się na okoliczność, że po zgłoszeniu przez nich kandydatury na stanowisko sędziego Izby Dyscyplinarnej żaden z nich nie został objęty wnioskiem KRS o powołanie do pełnienia urzędu na tym stanowisku, oraz na okoliczność, że wniesione przez każdego z nich odwołanie od uchwały tego organu w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie innych kandydatów powinno zasadniczo zostać rozpoznane przez Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a zatem potencjalnie przez sędziów będących pozwanymi w postępowaniu głównym.
- 43 W ramach swoich powództw T.B. i B.S. złożyli wnioski o udzielenie zabezpieczenia w istocie analogiczne do tych, o których mowa w pkt 28 niniejszego postanowienia, obejmujące między innymi zawieszenie postępowań zainicjowanych przez nich przed Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 44 Jak wynika z postanowień odsyłających, poszczególne składy Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rozpatrujące powództwa w postępowaniach głównych początkowo postanowiły zawiesić ich rozpoznanie do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia w sprawie C-508/19 Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie).

- 45 [Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] Z uwagi na szereg okoliczności zaistniałych po wydaniu tych postanowień o zawieszeniu wspomniane składy orzekające postanowiły jednak następnie wystąpić z rozpatrywanymi tu odesłaniami prejudycjalnymi. Wspomniane okoliczności są związane, po pierwsze, z wnioskiem Prezesa Izby Dyscyplinarnej z dnia 6 maja 2020 r. o spowodowanie przekazania akt większości spraw w postępowaniach głównych, jak i złożenia przez prokuratora w dniach 7 i 8 lipca 2020 r. wniosków o przekazanie wszystkich wspomnianych spraw tej izbie. Po drugie, składy, które wystąpiły z odesłaniem prejudycjalnym, powołują się na niedawne wprowadzenie do ustawy o Sądzie Najwyższym przez ustawę z dnia 20 grudnia 2019 r. nowego art. 29 §§ 2 i 3, który zakazuje Sądowi Najwyższemu kwestionowania umocowania sądów lub jakiegokolwiek oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Po trzecie, te same składy orzekające nawiązują do pisma Prezesa Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z dnia 8 lipca 2020 r., w którym wskazał on, że w świetle nowego art. 26 § 2 zdanie pierwsze ustawy o Sądzie Najwyższym, który to przepis również został niedawno wprowadzony do tej ustawy ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r., to właśnie ta ostatnia izba jest właściwa do orzekania w przedmiocie tego, czy pozwy w postępowaniach głównych są objęte właściwością Izby Dyscyplinarnej czy Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, której poszczególne składy orzekające obecnie rozpatrują owe pozwy.
- 46 W tych okolicznościach Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału w każdej z niniejszych spraw z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 279 TFUE oraz art. 160 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem w związku art. 4 ust. 3 oraz art. 19 ust. 1 TUE oraz w związku z punktem 1) tiret pierwszy i drugi postanowienia Trybunału Sprawiedliwości z 8 kwietnia 2020 r. w sprawie C-791/19 R [Komisja/Polska (C-791/19 R, EU:C:2020:277)] należy rozumieć w ten sposób, że Prezes Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego [*lub zgodnie z treścią pytania postawionego w sprawie C-492/20 – prokurator*] nie może do czasu rozstrzygnięcia sprawy C-791/19 R żądać przekazania akt sprawy o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego z uwagi na zawieszenie stosowania art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 [ustawy o Sądzie Najwyższym]?
- 2) Artykuł 2 oraz art. 4 ust. 2 w związku z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasadę prawa do sądu należy interpretować w ten sposób, że:
- a) sąd krajowy ma obowiązek odstąpić od stosowania zakazu »kwestionowania umocowania sądów« oraz »ustalania lub oceny przez sądy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości«, takiego jak w art. 29 § 2 i 3 [ustawy o Sądzie Najwyższym], gdyż respektowanie przez Unię tożsamości konstytucyjnej państw członkowskich nie uprawnia ustawodawcy krajowego do wprowadzenia rozwiązań godzących w podstawowe wartości i zasady Unii;
- b) tożsamość konstytucyjna państwa członkowskiego nie może pozbawiać prawa do niezawisłego sądu ustanowionego na mocy ustawy, gdy procedura nominacyjna poprzedzająca wręczenie aktu powołania dotknięta była uchybieniami opisanymi w pytaniach prejudycjalnych w sprawach C-487/19 oraz C-508/19, a jej uprzednią sądową kontrolę wyłączono celowo i w sposób oczywiście sprzeczny z krajową konstytucją?

- 3) Czy art. 2 oraz art. 4 ust. 2 w związku z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasadę prawa do sądu i art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że treść pojęcia tożsamości konstytucyjnej państwa członkowskiego w zakresie dotyczącym prawa do sądu może być ustalana w sposób wiążący dla sądu ostatniej instancji państwa członkowskiego tylko w ramach dialogu z Trybunałem Sprawiedliwości toczonego przez ten sąd lub inne sądy krajowe (np. sąd konstytucyjny) przy wykorzystaniu postępowania prejudycjalnego?
- 4) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE [w związku z art. 267 TFUE – *to uściślenie widnieje wyłącznie we wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawach C-494/20, C-506/20, C-509/20 i C-511/20*] oraz zasadę ogólną prawa do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy należy interpretować w ten sposób, że sąd ostatniej instancji państwa członkowskiego odrzuca wniosek o przekazanie akt sprawy [w której wystąpił z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości – *to uściślenie widnieje wyłącznie we wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawach C-491/20 i C-509/20*], gdy z wnioskiem takim wystąpiła osoba powołana na stanowisko sędziego na podstawie przepisów krajowych oraz w okolicznościach prowadzących do ukonstytuowania sądu niespełniającego wymogów niezależności i niezawisłości oraz niebędącego sądem ustanowionym ustawą, bez konieczności uprzedniego wyczerpania trybu postępowania, o którym mowa w pytaniu prejudycjalnym [zadany w sprawie] C-508/19 lub w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 19 listopada 2019 r., [A.K. i in.(Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982)]?”.
- 47 Następnie w postanowieniach odsyłających, dotyczących spraw od C-491/20 do C-495/20, C-506/20 i C-511/20, sformułowano jeszcze pytanie piąte, które brzmi:
- „5) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 2 i art. 4 ust. 3 TUE oraz prawem do sądu należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy orzekający w sprawie o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego sędziego sądu krajowego z powodu istotnych uchybień w trakcie postępowania nominacyjnego, ma obowiązek zarządzić środek tymczasowy i zakazać pozwanemu w takiej sprawie orzekania we wszystkich innych sprawach objętych prawem Unii pod rygorem bezskuteczności podjętych przez takiego sędziego czynności lub wydanych orzeczeń oraz nakazać innym organom powstrzymanie się przed przydzielaniem takiemu pozwanemu spraw lub o wyznaczanie go do składów orzekających?”.
- 48 Wreszcie we wszystkich niniejszych sprawach połączonych, z wyjątkiem sprawy C-509/20, sąd odsyłający wskazał, że „na podstawie art. 267 TFUE w związku z pkt 27 Zaleceń dla sądów krajowych dotyczących składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [(Dz.U. 2019, C 380, s. 1)]” zadaje cztery ostatnie pytania, które powielają w identycznym brzmieniu cztery pytania skierowane już do Trybunału w sprawie C-508/19 Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie):
- „6) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi, art. 2, art. 4 ust. 3 oraz art. 6 ust. 3 TUE w związku z art. 47 KPP oraz art. 267 akapit trzeci TFUE należy interpretować w ten sposób, że sąd ostatniej instancji państwa członkowskiego może stwierdzić w postępowaniu o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego, że nie jest sędzią osoba, której doręczono akt powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w tym sądzie wydany na podstawie naruszających zasadę skutecznej ochrony sądowej przepisów lub w trybie niezgodnym z tą zasadą, gdy intencjonalnie uniemożliwiono zbadanie tych kwestii przez sąd przed wręczeniem tego aktu?

7) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi, art. 2, art. 4 ust. 3 TUE oraz art. 47 KPP w związku z art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zasada skutecznej ochrony sądowej zostaje naruszona w przypadku doręczenia aktu powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego po wystąpieniu przez sąd krajowy z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni prawa Unii, od odpowiedzi na które zależy ocena zgodności z prawem Unii przepisów krajowych, których zastosowanie umożliwiło wręczenie tego aktu?

8) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi, art. 2, art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 3 TUE oraz art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że zasada skutecznej ochrony sądowej zostaje naruszona przez niezapewnienie prawa do sądu w przypadku doręczenia aktu powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu państwa członkowskiego w wyniku postępowania nominacyjnego przeprowadzonego z rażącym naruszeniem reguł prawa tego państwa dotyczących powoływania sędziów?

9) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi, art. 2, art. 4 ust. 3 TUE oraz art. 47 KPP w związku z art. 267 akapit 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zasadę skutecznej ochrony sądowej narusza utworzenie przez ustawodawcę krajowego w sądzie ostatniej instancji państwa członkowskiego jednostki organizacyjnej, która nie jest sądem w rozumieniu prawa Unii?”.

Postępowanie przed Trybunałem

W przedmiocie wniosków o zastosowanie trybu przyspieszonego

- 49 Sąd odsyłający zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie pytań prejudycjalnych pierwszego i piątego w trybie przyspieszonym na podstawie art. 105 regulaminu postępowania. Na poparcie tego wniosku podniósł on, że zastosowanie trybu przyspieszonego jest w przypadku pytania pierwszego uzasadnione potrzebą wyjaśnienia wątpliwości w przedmiocie zakresu przedmiotowego postanowienia z dnia 8 kwietnia 2020 r., Komisja/Polska (C-791/19 R, EU:C:2020:277), natomiast w przypadku pytania piątego – koniecznością zapewnienia funkcjonowania krajowego systemu sądowiczego spełniającego wymogi prawa Unii.
- 50 Artykuł 105 § 1 regulaminu postępowania przewiduje, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym.
- 51 Należy przypomnieć, że taki tryb przyspieszony stanowi instrument proceduralny służący zaradzeniu nadzwyczaj pilnej sytuacji (wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 W niniejszym wypadku w dniach 12 i 30 października 2020 r. oraz w dniu 13 listopada 2020 r. prezes Trybunału postanowił, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, nie uwzględniać wniosku, o którym mowa w pkt 49 niniejszego postanowienia.
- 53 W tym względzie należy na wstępie przypomnieć, że w sprawie C-508/19, Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie), dotyczącej tego samego sporu w postępowaniu głównym co sprawa C-509/20, w której postanowieniem z dnia 20 sierpnia

2019 r. zostały skierowane do Trybunału pytania prejudycjalne identyczne z pytaniami od szóstego do dziewiątego przedstawionymi w niniejszych sprawach połączonych, prezes Trybunału oddalił już wniosek o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym uprzednio złożony przez sąd odsyłający. W tym zakresie uzasadnienie takiego oddalenia, przedstawione w pkt 39–43 wyroku Prokurator Generalny, jest właściwe również w odniesieniu do wniosków o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym złożonych w niniejszych sprawach połączonych.

- 54 Ponadto, nawet jeśli założyć, że tryb przyspieszony można zastosować jedynie w odniesieniu do niektórych z pytań prejudycjalnych przedłożonych Trybunałowi, o co wnosi sąd odsyłający w niniejszym wypadku, należy stwierdzić, że nie można dostrzec, w jaki sposób odpowiedź na pytanie pierwsze miałyby mieć szczególnie pilny charakter, ponieważ sąd odsyłający w żaden sposób nie uzasadnił swojego wniosku w tym zakresie.
- 55 Co się tyczy pytania piątego, należy, po pierwsze, przypomnieć, że fakt, iż wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został złożony w ramach postępowania krajowego umożliwiającego zastosowanie środków tymczasowych, sam w sobie nie pozwala na stwierdzenie, że charakter sprawy wymaga jej niezwłocznego rozpatrzenia (wyrok Prokurator Generalny, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo). Po drugie, należy zauważyć, że wnioski o zarządzenie środków tymczasowych, do których odnosi się owo pytanie piąte, od dłuższego czasu są już przedmiotem rozpoznania przed sądem odsyłającym, w szczególności przed tymi składami orzekającymi tego sądu, które w pierwszym momencie zawiesiły rozpoznanie spraw w postępowaniach głównych w oczekiwaniu na wyrok, który miał zapaść w sprawie C-508/19, Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie), co tym bardziej nie potwierdza zaistnienia nadzwyczaj pilnej sytuacji, która mogłaby usprawiedliwić zastosowanie trybu przyspieszonego do celów udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

W przedmiocie połączenia spraw

- 56 Decyzją prezesa Trybunału z dnia 16 listopada 2020 r. sprawy od C-491/20 do C-496/20, C-506/20, C-509/20 i C-511/20 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania decyzji o dopuszczeniu do postępowania w charakterze interwenienta.

W przedmiocie częściowego wycofania pytań prejudycjalnych

- 57 W następstwie stwierdzenia przez Trybunał w wyroku Prokurator Generalny niedopuszczalności przedłożonego mu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-508/19 sąd odsyłający został zapytany o to, czy zamierza podtrzymać niniejsze odesłania prejudycjalne.
- 58 W odpowiedzi sąd odsyłający poinformował Trybunał, w dniu 27 kwietnia 2022 r., że postanowił wycofać pytania prejudycjalne pierwsze, ósme i dziewiąte oraz podtrzymać sześć pozostałych pytań. Postanowienia przedstawiające uzasadnienie tej decyzji zostały wydane przez sąd odsyłający w dniu 23 maja 2022 r. i przekazane Trybunałowi tego samego dnia.
- 59 Z uzasadnienia tego wynika, że sąd odsyłający jest w pełni przekonany o konieczności udzielenia odpowiedzi na pytania od drugiego do czwartego, również w przypadku gdyby na pytania szóste i siódme Trybunał udzielił odpowiedzi przeczących lub uznał je za niedopuszczalne, jak to uczynił w wyroku Prokurator Generalny. Pytanie czwarte dotyczy bowiem trudności natury procesowej, jakie sąd odsyłający powinien rozstrzygnąć w kwestii ewentualnego przekazania spraw

w postępowaniach głównych Izbie Dyscyplinarnej lub Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Z kolei pytania drugie i trzecie pozostają w ścisłym związku z pytaniem czwartym, a odpowiedzi na pytania drugie i trzecie są konieczne, tym bardziej że Trybunał Konstytucyjny zapoczątkował ostatnio linię orzecniczą, w której ogranicza się zakres stosowania zasady pierwszeństwa prawa Unii.

- 60 W odniesieniu do pytania piątego sąd odsyłający wskazuje, że można je uznać za bezprzedmiotowe jedynie w przypadku, gdyby pytania szóste i siódme otrzymały odpowiedzi negatywne lub zostały uznane przez Trybunał za niedopuszczalne.
- 61 Wreszcie sąd odsyłający podkreśla, że pytania szóste i siódme dotyczą kwestii, czy prawo Unii wymaga istnienia w prawie krajowym szczególnego środka prawnego w postaci ochrony praw, jakie jednostki wywodzą z tego prawa, takiego jak powództwo rozpatrywane w postępowaniach głównych.
- 62 Otóż z jednej strony i wbrew temu, co stwierdził Trybunał w wyroku Prokurator Generalny, zdaniem sądu odsyłającego postępowanie w sprawie ustalenia nieistnienia stosunku służbowego sędziego pozwanego w postępowaniu głównym w sprawie C-508/19 nie ma charakteru pomocniczego względem postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko powodowi w postępowaniu głównym w tej sprawie, ponieważ oba te postępowania są w istocie niezależne, a ponadto interes strony powodowej w postępowaniu w sprawie ustalenia nieistnienia stosunku służbowego został oceniony dopiero po tym, jak zainicjowana w ten sposób droga sądowa została uznana za dopuszczalną. Ponadto w przypadku wielu z rozpatrywanych tu spraw w postępowaniach głównych nie toczy się żadne równoległe postępowanie analogiczne do postępowania wskazanego w wyroku Prokurator Generalny.
- 63 Z drugiej strony uwzględnienie krajowego systemu wszystkich środków zaskarżenia, jakimi dysponują jednostki, o którym mowa w tym samym wyroku, powinno prowadzić do ustanowienia omawianego tu powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego, które stanowiłoby w istocie jedyny środek umożliwiający zapewnienie poszanowania gwarancji wynikających z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 karty praw podstawowych, zważywszy, że w krajowym systemie prawnym nie ma takiego środka prawnego, który wprost pozwałaby na kwestionowanie przysługiwania mandatu sędziego po tym, jak został on wadliwie powołany przez Prezydenta RP.
- 64 Sąd odsyłający wskazuje ponadto na okoliczność, że sędziowie, którzy przestrzegają wskazówek płynących z orzecnictwa Trybunału w zakresie koncepcji państwa prawnego, spotykają się obecnie z represjami zarówno dyscyplinarnymi, jak i karnymi, o czym świadczą różne konkretne przykłady, które przywołuje. Sąd ten wskazuje ponadto, że akta krajowe w sprawach C-487/19 i C-508/19, przekazane przez Trybunał sądom odsyłającym, trafiły do dyspozycji nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i nie zostały przekazane wspomnianym sądom, oraz że skład tych sądów w międzyczasie zmieniono w taki sposób, by większość stanowili sędziowie powołani w procedurze nominacyjnej dotkniętej wadami analogicznymi do tych, których dotyczy sprawa C-487/19.
- 65 Wreszcie, co się tyczy okoliczności właściwych dla spraw C-494/20, C-496/20, C-508/19 i C-509/20, sąd odsyłający stwierdza, że należy również wziąć pod uwagę to, że ostatecznie to Izba Dyscyplinarna przeprowadzi kontrolę prawidłowości wyznaczenia przez prezesa tej izby sądów dyscyplinarnych właściwych do rozpoznania spraw dyscyplinarnych równoległe prowadzonych przeciwko powodom w postępowaniach głównych.

W przedmiocie dopuszczalności

- 66 Zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania, jeżeli Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania sprawy lub jeżeli wniosek jest oczywiście niedopuszczalny, może on, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, w każdej chwili wydać postanowienie z uzasadnieniem, bez dalszych czynności procesowych.
- 67 Przepis ten należy zastosować w niniejszym wypadku. W świetle wniosków płynących z wyroku Prokurator Generalny niedopuszczalność rozpatrywanych tu wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie pozostawia bowiem obecnie żadnych wątpliwości (zob. analogicznie postanowienie z dnia 6 października 2020 r., Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, niepublikowane, EU:C:2020:800, pkt 23).

W przedmiocie pytań szóstego i siódmego

- 68 W odniesieniu do pytań prejudycjalnych szóstego i siódmego należy przede wszystkim podkreślić, po pierwsze, że są one sformułowane w ten sam sposób co dwa pierwsze pytania przedstawione we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, którego niedopuszczalność Trybunał stwierdził w wyroku Prokurator Generalny, a po drugie, że rzeczony wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został skierowany do Trybunału w ramach tej samej sprawy w postępowaniu głównym, w której wystąpiono następnie z odesłaniem prejudycjalnym w jednej z niniejszych spraw połączonych, a mianowicie w sprawie C-509/20.
- 69 W tym kontekście należy zauważyć, że w pkt 60 wyroku Prokurator Generalny Trybunał przypomniał swoje utrwalone orzecznictwo, w myśl którego procedura ustanowiona w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni prawa Unii, które są im niezbędne do rozstrzygnięcia zawisłych przed nimi sporów, oraz że odesłanie prejudycjalne nie ma służyć wydawaniu opinii doradczych w przedmiocie pytań ogólnych i hipotetycznych, lecz ma być podyktowane potrzebą skutecznego rozstrzygnięcia sporu. Jednocześnie w pkt 62 tego wyroku Trybunał przypomniał również swoje orzecznictwo, w którym wskazuje się, że zarówno z brzmienia, jak i z systematyki art. 267 TFUE wynika, iż warunkiem zastosowania procedury prejudycjalnej jest rzeczywiste istnienie przed sądem krajowym sporu, w którym sąd ten ma wydać orzeczenie pozwalające na uwzględnienie orzeczenia prejudycjalnego.
- 70 Jeśli chodzi o powództwo cywilne o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego sędziego zawisłe w postępowaniu głównym w sprawie C-508/19, Trybunał – przypomniawszy w pkt 66 wyroku Prokurator Generalny, że jeżeli prawo krajowe zezwala na taki rodzaj powództwa, które ma na celu uzyskanie orzeczenia o charakterze deklaratoryjnym, a sąd odsyłający uznał powództwo wniesione na podstawie tego prawa za dopuszczalne, to zadaniem Trybunału nie jest kwestionowanie tej oceny – stwierdził jednak w pkt 67 tego wyroku, że w tamtym wypadku tak właśnie nie było.
- 71 Sąd odsyłający w sprawie C-508/19, rozpoznający tego rodzaju powództwo, zauważył, że prawo krajowe nie przyznaje mu właściwości pozwalającej na orzekanie w przedmiocie zgodności z prawem aktu, na mocy którego dana osoba została powołana na urząd sędziego, oraz że owo prawo krajowe nie pozwala także ustalić dopuszczalności takiego powództwa. Sąd odsyłający w niniejszych sprawach połączonych, przed którym toczą się podobne powództwa, również nie posiada takiej właściwości.

- 72 Przypominając jednocześnie w pkt 68 i 69 wyroku Prokurator Generalny swoje utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym ustanowiona w art. 267 TFUE współpraca między Trybunałem a sądami krajowymi wymaga co do zasady, by sąd odsyłający był właściwy do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, tak aby tego sporu nie można było uznać za czysto hipotetyczny, i że jedynie w pewnych wyjątkowych okolicznościach można przyjąć odmienne założenie, Trybunał przedstawił w pkt 70 i nast. tego wyroku powody, dla których w tamtym wypadku nie można było zastosować takiego wyjątku.
- 73 W tym względzie Trybunał podkreślił w pierwszej kolejności, co wynika z pkt 70 wyroku Prokurator Generalny odczytywanego w świetle pkt 63–65 tego wyroku, że z treści postanowienia odsyłającego w sprawie zakończonej tym wyrokiem wynika, iż chociaż formalnie dotyczył on ustalenia nieistnienia stosunku służbowego między pozwanym w postępowaniu głównym a Sądem Najwyższym, względem którego to stosunku powódka w postępowaniu głównym pozostawała ponadto stroną trzecią, to powództwo wniesione przez tę ostatnią miało w ostateczności na celu podważenie ważności powołania tego pozwanego do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego. Trybunał zwrócił również uwagę, że w ten sposób powódka dążyła w rzeczywistości do rozwiązania kwestii prawnej, która pojawiła się w ramach postępowania dyscyplinarnego toczącego się wówczas przeciwko niej przed innym sądem krajowym i dotyczyła skuteczności aktu, na mocy którego ten ostatni sąd został wyznaczony do rozpoznania sprawy, a zatem odnosiła się do postępowania sądowego, które było odrębne od postępowania głównego i którego zawieszenia powódka w postępowaniu głównym domagała się zresztą od sądu odsyłającego tytułem zabezpieczenia.
- 74 Otóż analogicznych ustaleń można dokonać we wszystkich postępowaniach głównych, w których wystąpiono z rozpatrywanymi tu odesłaniami prejudycjalnymi.
- 75 Jest tak przede wszystkim w przypadku sprawy C-509/20, która – jak wskazano powyżej – dotyczy tego samego sporu w postępowaniu głównym co spór, w kontekście którego został wydany wyrok Prokurator Generalny. Z taką sytuacją mamy także do czynienia w wypadku sporów w postępowaniach głównych w sprawach C-494/20 i C-496/20, które – jak wynika z pkt 25–28 niniejszego postanowienia – przejawiają cechy pod każdym względem analogiczne do sporów w postępowaniach głównych w sprawach C-508/19 i C-509/20.
- 76 [Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] Ponadto jest tak również w przypadku pozostałych postępowań głównych w niniejszych sprawach połączonych. Jak wynika bowiem z wyjaśnień zawartych w postanowieniach odsyłających i opisach widniejących w pkt 29–43 niniejszego postanowienia, mimo że powództwa wniesione przez poszczególnych powodów w postępowaniach głównych w sprawach od C-491/20 do C-493/20, C-495/20, C-506/20 i C-511/20 formalnie zmierzają do ustalenia nieistnienia stosunku służbowego między pozwanymi w postępowaniu głównym w każdym z tych sporów a Sądem Najwyższym, mają one ostatecznie na celu zakwestionowanie ważności powołania tych pozwanym do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, a tym samym do rozstrzygnięcia kwestii prawnych, które pojawiły się w ramach innych postępowań toczących się przed innymi sądami, w których ci powodowie w postępowaniach głównych są stronami. Należy ponadto zwrócić uwagę, że prawie wszyscy powodowie w postępowaniach głównych także zwrócili się do sądu odsyłającego w niniejszych sprawach o zawieszenie, tytułem zabezpieczenia, tych innych odrębnych postępowań sądowych, w których są oni stronami.

- 77 A zatem analogicznie do tego, co Trybunał wskazał w pkt 71 wyroku Prokurator Generalny w odniesieniu do identycznych pytań zadanych Trybunałowi w sprawie C-508/19, pytania szóste i siódme skierowane do Trybunału w sprawach C-491/20, od C-492/20 do C-496/20, C-506/20 i C-511/20 są nieodłącznie związane ze sporami innymi niż spory rozpatrywane w postępowaniach głównych, względem których te ostatnie spory mają w rzeczywistości charakter jedynie uboczny w tym znaczeniu, że przedstawione pytania mają w istocie umożliwić dokonanie oceny, czy określone nieprawidłowości, którymi miało być dotknięte powołanie sędziów pozwanych w postępowaniach głównych, skutkują tym, że nie byli oni lub nie będą uprawnieni do podejmowania czynności w ramach rozpoznawania owych innych sporów. Analogicznie, w szczególnym kontekście charakteryzującym sprawę C-492/20, rzezone pytania mają na celu umożliwienie dokonania oceny, czy wypowiedź wskazująca na takie nieprawidłowości może zostać zakwalifikowana jako przewinienie dyscyplinarne w ramach postępowania dyscyplinarnego, którego powód w postępowaniu głównym w tej sprawie jest ponadto stroną.
- 78 W tych okolicznościach, co podkreślił także Trybunał w pkt 71 wyroku Prokurator Generalny, w celu dokonania pełnej oceny zakresu tych pytań prejudycjalnych i udzielenia na nie stosownej odpowiedzi Trybunał byłby zmuszony uwzględnić w większym stopniu istotne okoliczności charakteryzujące owe inne postępowania sądowe, aniżeli oprzeć się na kontekście rozpatrywanych tu spraw w postępowaniach głównych, czego wymaga z kolei art. 267 TFUE.
- 79 W drugiej kolejności Trybunał wskazał w pkt 72 wyroku Prokurator Generalny, że mimo iż powódka w postępowaniu głównym nie była uprawniona do bezpośredniego zaskarżenia przed sądem powołania pozwanego w sprawie w postępowaniu głównym, na gruncie którego wydano ów wyrok, na Prezesa Izby Dyscyplinarnej ani wydanego przez tego ostatniego postanowienia wyznaczającego sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania wytoczonej jej sprawy dyscyplinarnej, mogła on podnieść przed owym sądem zarzut dotyczący ewentualnego, wynikającego z tego postanowienia, naruszenia jej prawa do tego, by rzezona sprawa została rozpoznana przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.
- 80 W pkt 73 wyroku Prokurator Generalny Trybunał podkreślił ponadto w tym względzie, że miał już sposobność orzec, iż przepisy krajowe powierzające Prezesowi Izby Dyscyplinarnej prawo do dyskrecjonalnego wyznaczania sądu dyscyplinarnego właściwego miejscowo do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych przeciwko sędziom sądów powszechnych naruszają art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE [wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów) (C-791/19, EU:C:2021:596, pkt 176)]. Trybunał wskazał również w pkt 74 wyroku Prokurator Generalny, że z uwagi na fakt, iż powyższe postanowienie ma bezpośredni skutek w zakresie, w jakim ustanawia wymóg, by sądy, do których należy dokonywanie wykładni i stosowanie prawa Unii, były niezawisłe, bezstronne i ustanowione uprzednio na mocy ustawy, zasada pierwszeństwa prawa Unii nakłada na wyznaczony w ten sposób sąd dyscyplinarny obowiązek odstąpienia od stosowania takich przepisów krajowych i w rezultacie uznania się za niewłaściwy do rozpoznania przekazanej mu w takim trybie sprawy.
- 81 Co się tyczy przywołanej przez sąd odsyłający i wspomnianej w pkt 65 niniejszego postanowienia okoliczności, zgodnie z którą skontrolowanie prawidłowości wyznaczenia przez prezesa tej izby sądów dyscyplinarnych właściwych do rozpoznania omawianych spraw dyscyplinarnych będzie ostatecznie należało do Izby Dyscyplinarnej, należy zauważyć, że już po złożeniu rozpatrywanych tu wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Trybunał orzekł w szczególności, iż nie gwarantując niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej, która ma rozpoznawać w postępowaniu odwoławczym sprawy dyscyplinarne sędziów sądów powszechnych,

Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE [wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów) (C-791/19, EU:C:2021:596, pkt 113)].

- 82 [Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] Z powodów wskazanych już w pkt 75 niniejszego postanowienia rozważania zawarte w pkt 79–81 tego postanowienia mają w pełni zastosowanie do kontekstu niniejszych spraw C-494/20, C-496/20 i C-509/20.
- 83 Ponadto analogiczne rozważania można, *mutatis mutandis*, sformułować w odniesieniu do pozostałych sporów w postępowaniach głównych w niniejszych sprawach połączonych.
- 84 Widać zatem przede wszystkim, że powód w postępowaniu głównym w sprawie C-492/20 miał możliwość przedstawienia argumentacji opartej na podnoszonych wadach, którymi dotknięte było powołanie sędziego pozwanego w postępowaniu głównym w świetle art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, bezpośrednio przed sądem dyscyplinarnym rozpoznającym wytoczoną mu sprawę dyscyplinarną w celu podważenia jakoby bezprawnego charakteru wypowiedzi, o których mowa w pkt 33 niniejszego postanowienia, dotyczących okoliczności, w których nastąpiło wspomniane powołanie.
- 85 Następnie, co się tyczy sprawy C-493/20, należy zauważyć, że powód w postępowaniu głównym w tej sprawie również powinien mieć możliwość powołania się na ewentualną nieskuteczność wydanej wobec niego przez Izbę Dyscyplinarną uchwały o zawieszeniu go w czynnościach służbowych, z powołaniem się na sprzeczność tej uchwały z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, i to w szczególności zarówno w ramach toczącego się nadal wobec niego postępowania dyscyplinarnego, jak i wobec wszystkich innych organów krajowych, które będą miały wykonać rzeczoną uchwałę.
- 86 Co się tyczy sprawy C-491/20, należy przypomnieć, że jeśli chodzi o postępowanie zainicjowane przez W.Ż. w celu zakwestionowania zastosowanego wobec niego środka polegającego na przeniesieniu, które zakończyło się wydaniem przez sędziego A.S. postanowienia, o którym mowa w pkt 36 niniejszego postanowienia, Izba Cywilna, do której złożono wnioski o wyłączenie sędziów w kontekście wspomnianego postępowania, zwróciła się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w następstwie którego doszło w międzyczasie do wydania wyroku z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych – Powołanie) (C-487/19, EU:C:2021:798).
- 87 Otóż we wspomnianym wyroku, jak wynika też z jego sentencji, Trybunał orzekł, iż art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy rozpoznający wniosek o wyłączenie sędziego zgłoszony w związku z odwołaniem, w którym sędzia sądu umocowanego do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii kwestionuje decyzję o przeniesieniu go bez jego zgody, powinien – gdy taka konsekwencja jest z punktu widzenia danej sytuacji procesowej nieodzowna dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii – uznać za niebyłe postanowienie, na mocy którego organ orzekający w ostatniej instancji i w składzie jednego sędziego odrzucił to odwołanie, jeżeli z całokształtu warunków i okoliczności, w jakich został przeprowadzony proces powołania tego sędziego orzekającego jednoosobowo, wynika, że owo powołanie nastąpiło z rażącym naruszeniem podstawowych norm stanowiących integralną część ustroju i funkcjonowania rozpatrywanego systemu sądownictwa oraz że zagrożona jest prawidłowość skutku, do którego doprowadził wspomniany proces, przez co w przekonaniu jednostek mogły powstać uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości

i bezstronności sędziego, o którym tu mowa, wobec czego owego postanowienia nie można uznać za wydane przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu przywołanego powyżej art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

- 88 Wreszcie, jeśli chodzi o sprawy C-495/20, C-506/20 i C-511/20 oraz o cel realizowany przez powodów w postępowaniach głównych, polegający w istocie na doprowadzeniu do tego, aby sędziowie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie mogli wypowiedzieć się w przedmiocie odwołań wniesionych przez nich ponadto do Sądu Najwyższego, o których mowa w pkt 38–43 niniejszego postanowienia, to również w postępowaniach dotyczących tych odwołań i przed sądem, przed którym toczą się te postępowania, powinni oni mieć możliwość przedstawienia wszelkich argumentów opartych na ewentualnym naruszeniu rozpatrywanych przepisów prawa Unii.
- 89 W pozostałym zakresie należy jeszcze zauważyć, że z uwagi na bezpośredni skutek, jaki ma art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, o czym przypomniano już w pkt 80 niniejszego postanowienia, oraz na konsekwencje, jakie w związku z tym wiążą się z zasadą pierwszeństwa prawa Unii w odniesieniu do wszystkich organów każdego z państw członkowskich, nie można dostrzec, w jaki sposób rozstrzygnięcia, które zapadłyby w rozpatrywanych tu sprawach w postępowaniach głównych, a w których ustalono by nieistnienie stosunku służbowego pozwanych w postępowaniach głównych, mogłyby w przypadku powodów w postępowaniach głównych doprowadzić do skutku innego niż ten, który w stosownym wypadku mógłby wynikać bezpośrednio ze wspomnianego art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE we wszystkich równolegle prowadzonych krajowych postępowaniach opisanych w pkt 82–88 niniejszego postanowienia.
- 90 W trzeciej kolejności Trybunał zauważył w pkt 75 wyroku Prokurator Generalny, że z wyjaśnień zawartych w postanowieniu odsyłającym w sprawie zakończonej tym wyrokiem, a z którymi w pełni zgadza się sąd odsyłający w niniejszych sprawach połączonych, jak również z samego brzmienia pierwszego pytania prejudycjalnego w sprawie C-508/19, powtórzonego jako pytanie szóste w niniejszych sprawach połączonych, wynika, że pytania sformułowane przez sąd odsyłający są w szczególności związane z faktem, iż krajowy porządek prawny miał zostać zmieniony przez polskiego ustawodawcę rozmyślnie, tak aby uniemożliwić w przyszłości sprawowanie skutecznej kontroli sądowej nad procesem powoływania sędziów Sądu Najwyższego.
- 91 Tymczasem, co się tyczy kwestionowanych w ten sposób przez sąd odsyłający kolejnych zmian ustawodawczych dotyczących art. 44 ustawy o KRS, Trybunał wskazał w istocie, jak wynika z pkt 77–81 wyroku Prokurator Generalny, że zmiany te stały się w międzyczasie podstawą do wydania wyroku z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie) (C-824/18, EU:C:2021:153). W tym względzie Trybunał przypomniał w szczególności brzmienie sentencji owego wyroku, w której sprecyzowano, w jakich okolicznościach sąd odsyłający, który zwrócił się do Trybunału w tamtej sprawie, ma prawo uznać wspomniane zmiany ustawodawcze za sprzeczne z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE lub art. 267 TFUE i w konsekwencji odstąpić od ich stosowania ze względu na zasadę pierwszeństwa.
- 92 W tym kontekście Trybunał podkreślił w pkt 80 wyroku Prokurator Generalny, że w pkt 129 i 156 wyroku z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie) (C-824/18, EU:C:2021:153) orzekł, iż takie naruszenia art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE mogą pojawić się w okolicznościach, w których w szczególności warunki, w jakich dochodzi do nagłego zniesienia istniejącej dotychczas możliwości wniesienia środka prawnego w ramach procesu

powoływania sędziów lub do zniweczenia skuteczności tego rodzaju środków prawnych, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek wątpliwości natury systemowej co do niezawisłości i bezstronności sędziów powołanych w wyniku tego procesu.

- 93 Ponadto w pkt 81 wyroku Prokurator Generalny Trybunał przypominał także, iż w pkt 129 i 156 wyroku z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie) (C-824/18, EU:C:2021:153), wskazał on jednak również wyraźnie, że ewentualny brak możliwości kontroli sądowej w kontekście takiego procesu nominacyjnego może w niektórych przypadkach nie stanowić, jako taki, problemu z punktu widzenia wymagań wynikających z prawa Unii, w szczególności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.
- 94 W owym przywoływanym pkt 81 Trybunał stwierdził wówczas w tej kwestii, że powództwo takie jak to wytoczone w postępowaniu głównym w sprawie zakończonej wyrokiem Prokurator Generalny ma zasadniczo na celu doprowadzenie do pewnego rodzaju stwierdzenia nieważności erga omnes powołania pozwanego w postępowaniu głównym do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, mimo że na gruncie prawa krajowego ogół jednostek nie jest i nigdy nie był uprawniony do podważenia powołania sędziego w drodze bezpośredniego powództwa o stwierdzenie nieważności lub o unieważnienie takiego powołania.
- 95 Otóż te same uwagi i stwierdzenia nasuwają się również w odniesieniu do wszystkich spraw w postępowaniach głównych.
- 96 W świetle wszystkich okoliczności wyeksponowanych w wyroku Prokurator Generalny i przypomnianych powyżej oraz z uwagi na fakt, że funkcja powierzona Trybunałowi w art. 267 TFUE polega na dostarczeniu każdemu z sądów Unii elementów wykładni prawa Unii, które są mu niezbędne do rozstrzygnięcia zawisłego przed nim rzeczywistego sporu, ze szczególnym uwzględnieniem w tym kontekście systemu wszystkich środków zaskarżenia, jakimi dysponują jednostki, Trybunał uznał na koniec, w pkt 82 tego wyroku, że pytania skierowane doń w rozpatrywanym tam odesłaniu prejudycjalnym wykraczają poza ramy funkcji sądowniczej powierzonej Trybunałowi na mocy art. 267 TFUE.
- 97 Tymczasem okoliczności przywołane przez sąd odsyłający i opisane w pkt 64 niniejszego postanowienia nie mogą mieć wpływu na całość przedstawionych powyżej rozważań ani na wniosek przedstawiony w poprzednim punkcie niniejszego postanowienia.
- 98 Z całości powyższych rozważań wynika zatem, że pytania prejudycjalne szóste i siódme należy uznać za niedopuszczalne.

W przedmiocie pytania piątego

- 99 W świetle powyższego niedopuszczalność piątego pytania prejudycjalnego jest natomiast oczywista, ponieważ sąd odsyłający sam zresztą podkreślił, jak wynika z pkt 60 niniejszego postanowienia, że pytanie to stałoby się bezprzedmiotowe, gdyby pytania szóste i siódme należało uznać za niedopuszczalne.
- 100 Pytanie piąte dotyczy bowiem możliwości – która sama w sobie nie jest dopuszczona w prawie krajowym – przyjęcia środków zabezpieczających w celu zakazania pozwanym w niektórych postępowaniach głównych dalszego pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego i nakazania temu sądowi odsunięcia tych pozwanych od wykonywania wszelkich czynności sędziowskich w oczekiwaniu na orzeczenia co do istoty sprawy, na mocy których sąd odsyłający w tych

sprawach będzie ewentualnie, w następstwie oczekiwanych od Trybunału odpowiedzi na pytania szóste i siódme, upoważniony na podstawie prawa Unii do ustalenia nieistnienia stosunku służbowego między owymi sędziami a Sądem Najwyższym. W tych okolicznościach, ponieważ pytania szóste i siódme zostały uznane za niedopuszczalne, a w konsekwencji nie udzielono na nie odpowiedzi co do istoty sprawy, nie można uznać, że udzielenie odpowiedzi na pytanie piąte jest konieczne do celów rozstrzygnięcia sporów w postępowaniach głównych.

W przedmiocie pytania czwartego

- 101 Pytanie czwarte należy również uznać za oczywiście niedopuszczalne.
- 102 W tym względzie należy zauważyć, że sam sposób, w jaki zostało sformułowane pytanie czwarte, powtórzone w pkt 46 niniejszego postanowienia, czyni je niezwykle trudnym do zrozumienia, a uzasadnienie postanowień odsyłających nie pozwala na lepsze poznanie jego dokładnego zakresu, ponieważ zawarte w tych postanowieniach złożone twierdzenia odnoszące się między innymi do zależności, jakie istnieją między pytaniem drugim a pytaniem czwartym, jeszcze bardziej utrudniają zgłębienie znaczenia tego pytania. W konsekwencji trudno jest określić dokładny i konkretny problem dotyczący wykładni przepisów prawa Unii, który mógłby wystąpić w sporach w postępowaniach głównych w związku z tym pytaniem czwartym.
- 103 W szczególności nie widać, w jaki sposób okoliczności, w jakich nastąpiło powołanie dwóch prezesów Izby Dyscyplinarnej oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, mogłyby – tylko dlatego, że wnieśli oni o przekazanie spornych akt – naruszać prawo powodów w postępowaniu głównym do rozpatrzenia ich sprawy przez niezawisły sąd. Jedynie warunki powołania sędziów, którzy ewentualnie mieliby orzekać w ramach jednej z tych dwóch izb, o których tu mowa, jawią się bowiem jako zdolne w stosownym wypadku doprowadzić do takiego naruszenia.
- 104 Nie jest też widoczne, w jaki sposób tak sformułowane wnioski o przekazanie spraw w postępowaniach głównych mogłyby wymagać od sądu odsyłającego decyzji innej niż ta, którą sąd ten tak czy inaczej jest zobowiązany podjąć – niezależnie od istnienia takiego „wniosku” – w przedmiocie ewentualnego przekazania wspomnianych spraw jednej lub drugiej z omawianych izb podyktowanej okolicznością, że są one właściwe do rozpoznania danej sprawy, lub, przeciwnie, w przedmiocie ewentualnej odmowy przekazania tych spraw, na przykład z tego powodu, że taka izba nie stanowi niezawisłego sądu.
- 105 W odniesieniu do poruszonych powyżej różnorodnych kwestii należy przypomnieć, że w myśl utrwalonego orzecznictwa konieczne jest, aby sąd krajowy udzielił przynajmniej minimum wyjaśnień dotyczących powodów wyboru przepisów Unii, o których wykładnię się zwraca, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a przepisami krajowymi znajdującymi zastosowanie w sprawie (zob. podobnie wyrok z dnia 10 marca 2016 r., *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, pkt 115 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym względzie informacje i pytania zawarte w postanowieniach odsyłających mają nie tylko umożliwić Trybunałowi udzielenie użytecznej odpowiedzi, ale także stworzyć rządów państw członkowskich oraz zainteresowanym stronom możliwość przedstawienia uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a na Trybunale spoczywa obowiązek zapewnienia tej możliwości (zob. podobnie postanowienie z dnia 12 maja 2016 r., *Security Service i in.*, od C-692/15 do C-694/15, EU:C:2016:344, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 106 Wreszcie także pytania drugie i trzecie są oczywiście niedopuszczalne.
- 107 W tym względzie należy przypomnieć, że pytania te dotyczą przewidzianych w art. 29 §§ 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym zakazów kwestionowania umocowania sądów oraz ustalania lub oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.
- 108 Otóż, jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez sąd odsyłający, pytania te zostały zadane przez ten sąd w zakresie, w jakim takie przepisy krajowe mogłyby stanąć na przeszkodzie, po pierwsze, temu, aby wspomniany sąd ustalił nieistnienie stosunku służbowego między pozwanymi w postępowaniach głównych a Sądem Najwyższym, w wypadku gdyby odpowiedzi Trybunału na pytania szóste i siódme mogły upoważnić ten sąd odsyłający do dokonania takich ustaleń, a po drugie, temu, aby składy orzekające Sądu Najwyższego, które wystąpiły z rozpatrywanymi tu wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, odmówiły przekazania spraw w postępowaniach głównych innym izbom tego sądu, mimo że taka odmowa byłaby logicznym następstwem odpowiedzi udzielonych przez Trybunał na pytania pierwsze lub czwarte.
- 109 W tych okolicznościach wystarczy stwierdzić, że wobec niedopuszczalności pytań czwartego, szóstego i siódmego oraz wycofania pytania pierwszego odpowiedzi, które mogłyby zostać udzielone na pytania drugie i trzecie, są pozbawione jakiegokolwiek znaczenia dla rozstrzygnięcia spraw w postępowaniach głównych.
- 110 W świetle powyższego wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w niniejszych sprawach połączonych należy uznać za oczywiście niedopuszczalne.
- 111 [Sprostowane postanowieniem z dnia 2 marca 2023 r.] W tych okolicznościach nie ma potrzeby orzekania w przedmiocie wniosku A.S. o przesłuchanie świadka na podstawie art. 67 regulaminu postępowania przed Trybunałem, ponieważ wniosek ten stał się bezprzedmiotowy (zob. analogicznie postanowienie z dnia 6 października 2020 r., Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, niepublikowane, EU:C:2020:800, pkt 37).

W przedmiocie kosztów

- 112 Dla stron w postępowaniach głównych niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) postanawia, co następuje:

Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z którymi wystąpił Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Polska) postanowieniami z dnia 15 lipca 2020 r., są niedopuszczalne.

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 22 grudnia 2022 r.

Sekretarz
A. Calot Escobar

Prezes izby
A. Prechal